

POVINNÉ BIBLIOGRAFICKÉ PRVKY (CITAČNÍ NORMA ISO 690 z roku 2022):

<https://www.citace.com/Vyklad-CSN-ISO-690-2022.pdf>

Smutná pravda: Neexistuje jediný způsob odkazování, na kterém by se vědci různých oborů shodli. Každé vědě vyhovuje jiný styl odkazování; pro psychologii je dnes nejzávažnější styl APA (American Psychological Association, který se podobá Harvardskému stylu z české citační normy), ale i každé psychologické nakladatelství, každý odborný časopis má svá specifická pravidla ...

NA HTF POUŽÍVÁME REVIDOVANOU CITAČNÍ NORMU Z ROKU 2022.

Principy odkazování:

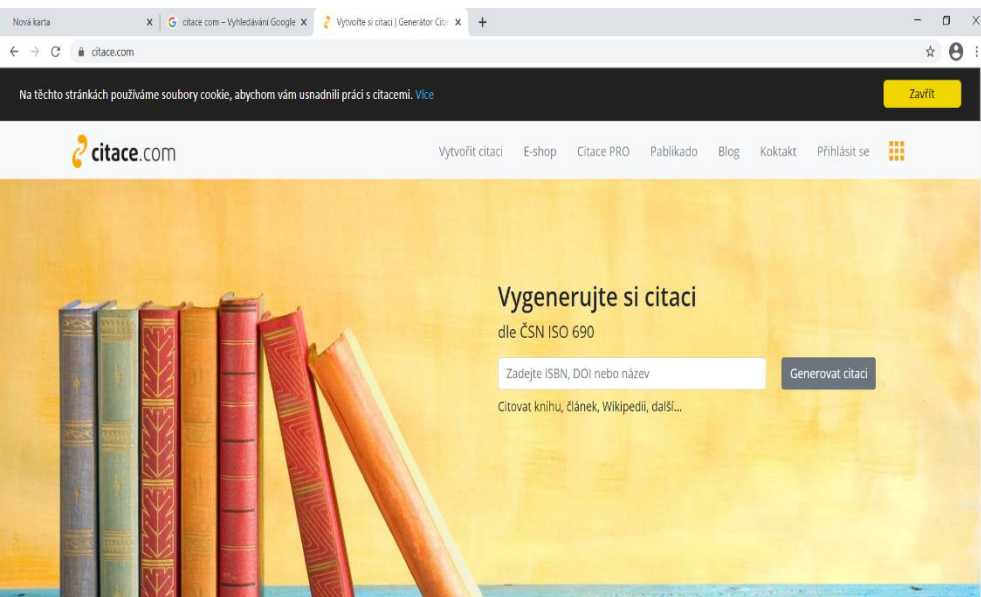
- I. *DOHLEDATELNOST INFORMAČNÍHO ZDROJE PRO ČTENÁŘE*
- II. *JEDNOTNOST ZPŮSOBU ODKAZOVÁNÍ V CELÉ ZÁVĚREČNÉ PRÁCI*
- III. *Pořadí údajů je přesně dané normou.*
- IV. *Pokud nějaký údaj chybí, vynechá se a pokračuje se dalším.*
- V. *Citační údaje uvádíme ve stejném jazyce, v jakém byl publikován citovaný zdroj (ruština apod. v transkripci). Pouze čísla stran se uvádějí česky (např. s. 215-223).*

Generace bibliografických odkazů do seznamu literatury

<http://www.citace.com/>

- Generuje monografie a články v časopisech, některých sbornících a elektronické dokumenty (webové stránky apod.)
- Lze zadat ISBN pro citaci knížek nebo DOI pro citaci článků

Někdy však negeneruje přesně (vynechává editory, spoluautory apod., neumí spolehlivě generovat zahraniční články podle DOI).

- JANOŠOVÁ, Pavlína; KOLLEROVÁ, Lenka; ZÁBRODSKÁ, Kateřina; KRESSA, Jiří a DĚDOVÁ, Mária. *Psychologie školní šikany. Psyché (Grada)*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-2992-3.

CO UVÁDÍME DO SEZNAMU LITERATURY:

MONOGRAFIE:

PŘÍJMENÍ AUTORŮ, Křestní jména. *Název knihy*. Číslo vydání (kromě prvního). Místo vydání: nakladatelství, rok. ISBN.

- Křestní jména všech autorů se uvádějí za příjmením; autoři se oddělují středníkem
- Mezi posledními dvěma autory se uvádí „a“
- Název zdroje je v kurzívě
- Jde-li o jiné než 1. vydání, uvede se (ve znění, jak je uvedené v citované publikaci)

Příklady:

DÄNIKEN, Erik von. *Prorok minulosti*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN: 80-85352-76-1

KOPŘIVA, Pavel; NOVÁČKOVÁ, Jana; NEVOLOVÁ Dobromila a KOPŘIVOVÁ, Tatjana. *Respektovat a být respektován*. 3. doplněné vyd. Bystřice pod Hostýnem: Spirála, 2015. ISBN: 978-80-904030-0-0.

LOMINADZE, Daniel. *Cyclotron waves in plasma*. 2nd ed. Oxford: Pergamon Press, 1996. ISBN: 9781483280783.

PRVKY, KTERÉ UVÁDÍME DO SEZNAMU LITERATURY:

ČLÁNKY (v seriálových publikacích, tj. v časopisech):

PŘÍJMENÍ AUTORŮ, Křestní jména. Název článku. *Název časopisu*. Rok, ročník, číslo, rozsah stran. DOI.

Příklady:

ÖSTERMAN, Karen. Cross-cultural evidence of female indirect aggression. *Aggressive Behavior*. 1998, vol. 24, no. 6, s. 10-19. Dostupné z: <https://doi.org/10.13164/re.2022.0176>.

WINTER, Jiří. Z trosk likvidace signál celé Evropě. *Českomoravský profit*. 1996, roč. 32, č. 2, s. 10-15.

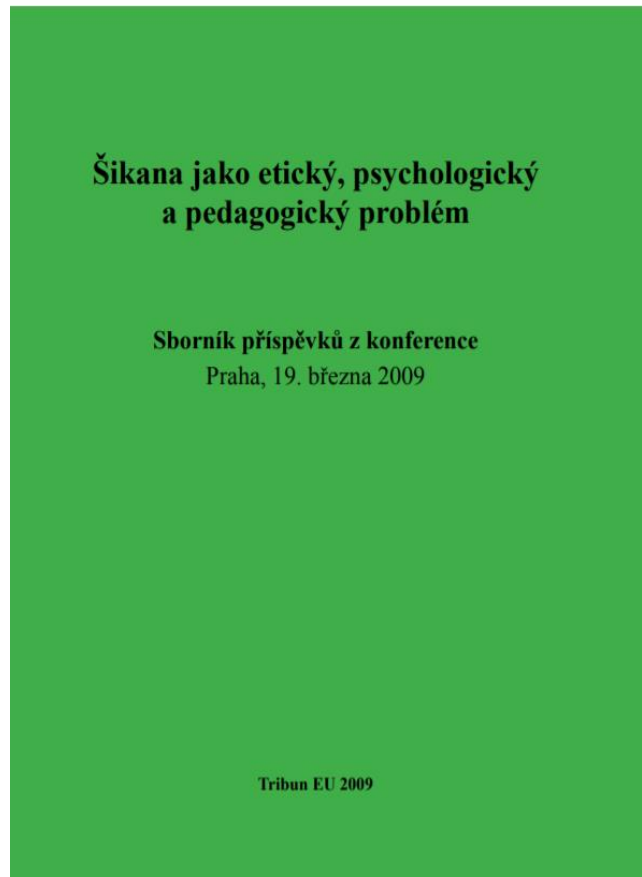
Informace o ročníku a čísle uvádíme ve stejném jazyce, v jakém je napsaný námi citovaný informační zdroj.

Pouze údaj o stranách uvádíme česky, jestliže píšeme naši závěrečnou práci v češtině (např. bakalářskou práci).

DOI můžeme na konci řádku rozdělit: zalomit po lomítku nebo spojovníku.

Příspěvek ve sborníku a v monografii, kde jsou kapitoly různých autorů:

- PŘÍJMENÍ a Křestní jména autorů. Název příspěvku či kapitoly.
- **In:** PŘÍJMENÍ a Křestní jména editorů (**ed.**).
- *Název knihy / sborníku.*
- Místo vydání:
- Nakladatelství,
- Rok,
- **Rozsah stran** článku nebo kapitoly.
- ISBN.

různí autoři

OBSAH	
Pavel Řičan.....	9
Předmluva	
I. PLÉNEM	
Michal Kolář.....	13
Diagnostika a řešení šikanování v praxi	
Pavel Řičan, Pavlína Janošová.....	27
Nové pohledy na šikanu	
Bohumil Stejskal.....	35
Šikana jako pedagogický a celospolečenský problém	
Alena Plšková.....	43
Peer-programy v prevenci a řešení případů šikany: projekt CHIPS	
Leona Běhounková, Jana Zapletalová.....	49
Analýza prezentace šikany v médiích	
II. KASUISTIKY	
Pavel Vacek.....	63
Šikana, agrese, oběti a „bezradní“ učitelé	
Miroslava Adamík Šimegová.....	71
Aktuální pohľad na šikanovanie v prostredí slovenskej základnej školy	
Barbora Kováčová.....	79
Agresor a jeho „působenie“ v triede prostredníctvom metódy videotréningu komunikácie	

Příspěvek ve sborníku
a v monografii, kde jsou kapitoly různých autorů:
=> pokračování

ODKAZUJEME TEN PŘÍSPĚVEK nebo TU KAPITOLU:

Příklady:

HAJNÁ, Věra. Sebepojetí intelektově nadaných dětí a dětí spadajících do pásma průměrné inteligence. In: MACEK, Petr a DALAJKA, Jiří (ed.). *Vývoj a utváření osobnosti v sociálních a etnických kontextech*. Sborník z konference, Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 132-158. ISBN 07-978-521.

KUČERA, Miloš. Profesní představy žáků 7. tříd. In: KUČERA, Miloš a KUSÁK, Pavel (ed.). *Typy žáků*. Praha: UK PedF, 1995, s. 125-142. ISBN 15-978-25.

Internetový zdroj

U internetových zdrojů: uvádíme vše stejně tak, jako u citací z článků (pokud ty údaje na webu najdeme) a k tomu ještě připišeme (nebo nezapomeneme):

- (a) údaj o typu dokumentu,
- (b) datum zveřejnění (napsání) citovaného příspěvku, či údaj o copyrightu
- (c) jeho internetovou adresu.
- (d) do hranaté závorky datum, kdy jste jej vytiskli (či stáhli) ve formátu [cit. RRRR-MM-DD]

Příklady:

SRBECKÁ, Gabriela. Rozvoj kompetencí studentů ve vzdělávání. Online. *Inflow Journal*. 2010, roč. 3, č. 7. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/rozvoj-kompetenci-studentu>. [cit. 2010-08-06].

WESTCOM. O nás. Online. Webnode.cz. ©2008-2011. Dostupné z: <http://www.webnode.cz/o-nas/> [cit. 2011-04-26].

POZOR: Citujeme-li přímo text z webových stránek, označujeme **kurzívou** název příspěvku (nikoliv název webových stránek).

Internetový zdroj

U internetových zdrojů:

Článek nebo knížka v PDF, jejichž texty byly ve stejném znění a stejné textové sazbě vydány i normálně „papírově“, můžeme odkazovat jako normální bibliografický (neelektronický) zdroj.

Zákony

Tištěná sbírka:

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419.

Elektronická verze sbírky:

ČESKO. Zákon ze dne 11. května 1999, o svobodném přístupu k informacím. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 39, s. 2578-2582. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=106/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. [cit. 2023-03-14].

Zákon z webu/z databáze (= asi nejčastější varianta):

ČESKO. *Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>. [cit. 2023-03-14].

Závěrečné práce (např. diplomky)

VANĚK, Pavel. *Moderní postupy programování sběrnicových řídicích systémů KNX*. Online, **diplomová práce**. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2017. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11012/63213>. [cit. 2023-02-10].

- *V podstatě jde o online zdroj*

Norma ISO 690 z roku 2022

Uvádí i jak postupovat při citování:

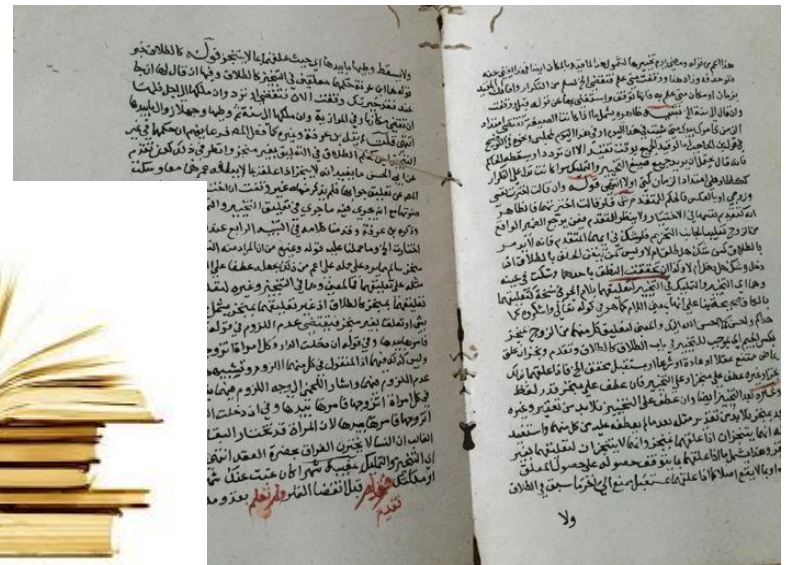
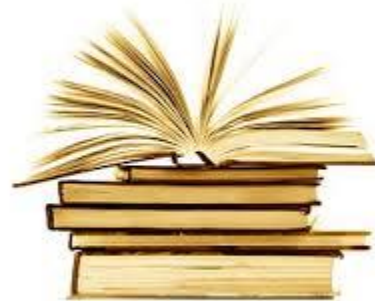
- filmů,
- videí (Youtube apod.),
- webových stránek, blogů, podcastů
- TV pořadů a zpráv,
- rozhlasových relací,
- grafických údajů (obrazy apod.),
- map,
- diplomek a bakalářek

Řazení typů literárních zdrojů do seznamu literatury

Ve společenských vědách nelze dodržet princip dělení na „prameny“ a „sekundární literaturu“, z hlediska původnosti poznatku to má přesně naopak než vědy humanitní.

Dáváme přednost nedělit literaturu tímto způsobem. **Řadíme abecedně veškerou literaturu do jednoho společného výčtu** (případně pouze odlišíme „Seznam použité literatury“ a „Seznam použitých elektronických zdrojů“).

K ODKAZOVÁNÍ V TEXTU

Měli bychom **odkázat všechny informace či myšlenky, které jsme odněkud převzali**. Výjimkou jsou obecně známé skutečnosti (např. že v pubertě dochází k vývojovým změnám v oblasti tělesné, psychické i sociální).

CO JE PŘÍMÁ CITACE?

CO JE NEPŘÍMÁ CITACE?

POMĚR PŘÍMÝCH A NEPŘÍMÝCH CITACÍ?

CO JE PLAGIACE? (krádež myšlenky i krádež formulace) – nelegální jednání...

Server: www.odevzdej

Přímá citace = citát

Plagiátorství je „každý případ, kdy osoba vědomě, ať už přímo či nepřímo, za jakýmkoli účelem, uchvílí k publikované či nepublikované práci někoho jiného s cílem prohlásovat ji za vlastní.“ (Zbírál, 2009, s. 13) Lze tedy říct, že se jedná o užití cizího výroku, myšlenek či výrobků bez odpovídajícího uvedení autorství, jako je kopírování cizí práce, vydávání názorů a teorií druhých za vlastní či vydávání kolaborativního projektu za vlastní práci. (Columbia Gorge Community College, 2005)

Odkaz v textu

Nepřímá citace = parafráze

Citovaná literatura

COLUMBIA GORGE COMMUNITY COLLEGE, 2005. *Academic integrity policy*. The Dalles. Dostupné také z: http://www.cgcc.cc.or.us/studentservices/documents/academic_integrity_policy.pdf

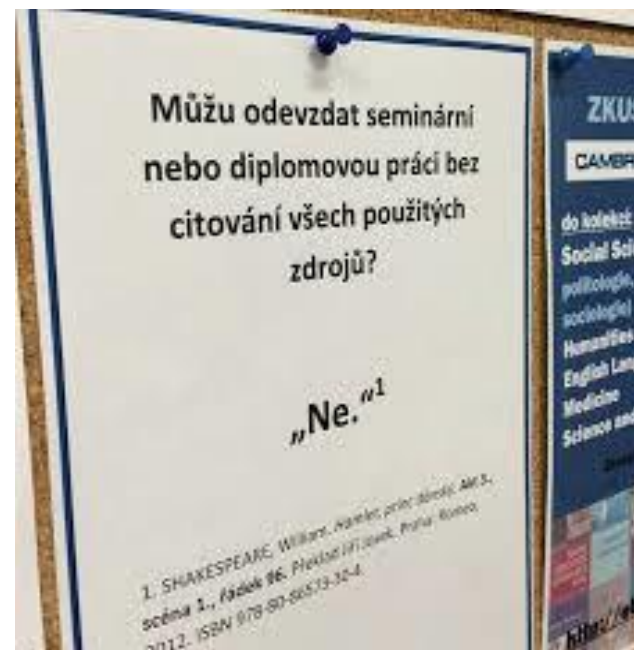
ZBÍRAL, Robert, 2009. *Příručka psaní seminárních a jiných vysokoškolských odborných prací*. Praha: Linde, 159 s. ISBN 978-80-7201-779-9.

ODKAZY V TEXTU

Tři nejběžnější způsoby (ISO 690 z r. 2022):

- Průběžné poznámky pod čarou
- Harvardský systém vnočení v závorce
- Medicínský systém horního indexu

ODKAZY V TEXTU – PRŮBĚŽNÉ POZNÁMKY

Jde o **číselné poznámky pod čarou** s uvedením číselného odkazu v textu (horními indexy, případně v závorkách). Uvádíme jednoho nebo dva autory, při třech a více jen prvního + „et al.“

Příklad:

... Nevlastní rodiče většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí.¹⁶ V této souvislosti bylo navíc zjištěno, že „*nově založené rodiny vykazují obdobnou stabilitu jako rodiny, jež se nerozpadly*“.¹⁷ Nakonečně¹⁸ k tomu dodává, že...

Pod čarou na stránce bude u téhož číselného indexu uveden autor a název citované práce:

16 MATĚJČEK, *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*, s. 36.

17 ŘÍČAN a JANOŠOVÁ, *Spirituální výchova*, s. 215.

18 NAKONEČNÝ, *Obecná psychologie*, s. 67.

19 MATĚJČEK, *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*, s. 39.

20 VÁGNEROVÁ, *Sebepojetí dyslektického dítěte*. **č. strany???**

21 **Tamtéž.**

Číslo strany nemusíme uvádět, pokud odkazujeme na výsledek celé publikace (např. na výzkumný článek)

ODKAZOVÁNÍ V TEXTU – Harvardský systém vrocení v závorce (příjmení, rok)

Dáváme mu většinou přednost **ve společenských vědách**, v psychologii, sociologii a většinou i v pedagogice.

Příklad:

... Nevlastní rodiče většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí (Matějček, 1996; Vágnerová, 2001). V této souvislosti bylo navíc zjištěno, že „*nově založené rodiny vykazují obdobnou stabilitu jako rodiny, jež se nerozpadly*“ (Říčan, 2004, s. 67). Nakonečný (1998) k tomu dodává, že...

Zde už pak žádný poznámkový aparát pod čarou nebude.

- Pouze vzadu bude uveden SEZNAM LITERATURY (abecedně seřazený dle příjmení prvního autora. Bude stejný jako v případě odkazování poznámkami pod čarou). **ROK VYDÁNÍ však bude hned za jmény autorů:**
- MATĚJČEK, Zdeněk. 1996. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*, Praha: Portál. ISBN 80-88778-73-5.

K ODKAZOVÁNÍ V TEXTU (Harvardský systém - pokračování)

Pokud v harvardském systému užíváme **přímou citaci**, kdy převzeme část textu doslovně, dáme jej **do uvozovek** a v odkazu musíme uvést také **číslo stránky**, odkud jsme text převzali.

Příklad (text práce):

„Nevlastní rodiče většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí“ (Matějček, 1996, **s. 57**).

Viděli jsme, že při používání **PRŮBĚŽNÝCH POZNÁMEK** jsme uváděli **číslo strany**, odkud čerpáme informaci, i u nepřímých citací (parafrází).

JAKÝ ZPŮSOB ODKAZOVÁNÍ ZVOLIT?

- *PROČ SE LIŠÍ ZPŮSOB ODKAZOVÁNÍ V HISTORICKÝCH VĚDÁCH A VE VĚDÁCH SPOLEČENSKÝCH?*
- *KTERÝ JE PŘESNĚJŠÍ?*
- *JAKÉ JSOU JEJICH VÝHODY A NEVÝHODY?*
- *CO KDYŽ JDE O PRÁCI S KOMBINOVANÝM OBSAHEM (SPOLEČENSKOVĚDNÍM I HISTORICKÝM)?*

Odkaz v odkazu (sekundární odkaz):

Dodržujeme celý řetězec odkazů. Čtenář musí mít možnost dohledat zdroj, z něhož jste původní informaci převzali. Nejprve uvádíme původní zdroj, v němž je příslušná informace uvedena, pak zdroj, v němž jsme ji přečetli.

Příklad (text práce):

první zdroj je starší *druhý zdroj je novější*

... Nevlastní rodiče, jak uvádí Matějček (1996), **cit. podle** Vágnerová, 2002, většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí...

- Který bibliografický zdroj bude uveden v seznamu literatury?
- (Pokud bychom psali práci v angličtině, používali bychom dle české citační normy formuli: „**cited by**“)

Jsou-li **dva odkazy následující po sobě z téhož zdroje**, uvádí se většinou „**tamtéž**“ (v anglicky psané práci „**ibid.**“).

Příklad (text práce):

... Nevlastní rodiče, jak uvádí Matějček (1996), většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí. Bylo dále zjištěno, že takto nově vytvořené rodiny vykazují podobnou stabilitu jako rodiny, které se nerozpadly (**tamtéž**).

Pokud bychom psali v angličtině

Způsob odkazování v přírodních vědách (horním indexem)

Příklad (text práce):

... Nevlastní rodiče, jak uvádí Matějček¹, většinou plní svou rodičovskou roli podobně dobře či lépe než rodiče biologičtí. V této souvislosti bylo navíc zjištěno, že nově založené rodiny vykazují obdobnou stabilitu jako rodiny, jež se nerozpadly.² tomu dodává, že funkce těchto rodin bývá často lepší než v případě rodin rozvedených. Co se týče prosperity dětí a jejich chování v dospělosti, bylo zjištěno, že jejich prokreační rodiny mají obdobnou stabilitu jako rodiny jejich rodičů, i když mezi těmito jedinci existují značné interindividuální rozdíly.¹

Zde žádný bibliografický aparát není, seznam literatury však je JINÝ:

- ¹ MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-85282-83-6.
- ² ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Praha: Grada, 2004. ISBN: 80-7038-078-0.
- ³ NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1998. ISBN: 978-80-200-1679-9.
- ⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. Sebepojetí dyslektického dítěte. *Československá psychologie*. 2004, roč. 53, č. 4, s. 86-102.

- *Seznam literatury není řazen podle abecedy, ale podle pořadí horních indexů v textu.*

... Co když **v případě odkazování v ročením** citujeme **dvě práce stejných autorů ze stejného roku?**

- Např.:

VÁGNEROVÁ, Marie. (2017a). Dům je lehčí než pán – vývoj kresby v předškolním věku. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. Roč. 51, č. 1, s. 33-47.

VÁGNEROVÁ, Marie. (2017b). Pán a pán, který běží – vývoj kresby v mladším školním věku. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*. Roč. 51, č. 4, s. 240-259.

Ukázka textu (fiktivní):

Přibližně okolo pěti let děti začínají být schopné znázornit pravoúhlé tvary, tedy čtverec. To jim pomáhá při kresbě domu a dalších podobných objektů (Vágnerová, 2017a). Lidská postava je charakteristická složitými liniemi různých tvarů a je komplikovanější i z hlediska prostorového rozvržení jednotlivých tělesných částí. S tím mají děti uvedeného věku ještě většinou potíže (tamtéž). Teprve mladší školáci však začínají být schopni zvládnout na přijatelné úrovni kresbu lidské postavy, která se pohybuje (Vágnerová, 2017b).

... Co když je autorů víc?

V seznamu literatury uvádíme všechny **do počtu pěti, včetně**. Při vyšším počtu přidáme „et al.“

HOPKINS, Leon; TAYLOR, **Laura M.**; BOWEN, Karren; ADREW, Sandra **a** DAVIES, Kurt **et al.** 2013. A qualitative study investigating adolescents' understanding of aggression, bullying and violence. *Children and Youth Services Review*. Vol. 35, no. 3, s. 685–693.

V odkazech v textu i pod čarou uvádíme jen **1 či 2 autory**. U tří a více autorů uvedeme jen prvního a přidáme „et al.“:

*Výzkumy ukazují, že nevlastní rodiče mohou být empatičtější než rodiče vlastní (Vágnerová a Matějček, 1996; Hopkins **et al.**, 2013).*

LITERATURA:

VÁGNEROVÁ, Marie **a** MATĚJČEK, Zdeněk. 1996. *Klinická psychologie*. Praha: Grada. ISBN 09-873-01.

Některá další „Co když...“

...Co když je autor neznámý? – chybějící údaje vynecháváme

... Co když je název knihy nejasný? – uvedeme znění podle titulní stránky, tiráže

... Co když knihu vydala nějaká společnost? – uvedeme místo autora název této společnosti.

... Co když je víc míst, kde kniha vyšla? – uvedeme jen to první.

Někdy se u nově vydávaných starých klasických děl uvádějí dva roky vydání:
FREUD, S. 1900/1999. *Výklad snů*. Pelhřimov: Nová tiskárna.

Děkuji vám za pozornost 😊